



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Cvrsvs Theologici ...**

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et  
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -  
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum  
Scholasticis habent connexionem, declarantur

**Carleton, Thomas Compton**

**Leodii, 1659**

Dispvatio LVI. De multiplicatione prædicatorum in Trinitate.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-13718**

# DISPUTATIO LVI.

## De multiplicatione predicatorum in Trinitate.

### SECTIO PRIMA.

*Sintne in Deo tres res, tria entia, tres veritates, unitates, & existentia.*

**I.**  
Quam  
prædicata  
dicantur de  
divinis Per-  
sonis singu-  
lariter.



ERTUM in primis est prædicata illa, quæ Deitatis propria sunt, ut Deitas est, non multiplicari, sed de tribus Personis dici singulariter. Sic tres Personæ sunt unus Deus, una natura & essentia, unus Sapiens, Justus, Omnipotens, Creator, &c. Illa etiam prædicata, quæ unius peculiariter Personæ sunt, non multiplicantur: Sic esse genitorem uni Patri convenit, & non omnino multiplicatur: esse verò spiratorem Patri competit & Filio, qui tamen, ut supra diximus, Disp. 52. sect. tertiâ, sunt unus spirator, & sic de aliis.

**II.**  
Quæ prædi-  
cata semper  
dicantur  
pluraliter.

Illâ verò prædicata, quæ Personis sub ultimâ & expressâ ratione personali conveniunt, multiplicantur semper, & ut tales de tribus Personis prædicantur. Sic Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres Personæ, tres Hypostases, non una: & idem est de reliquis id genus prædicatis.

**III.**  
Prædicata  
Essentia &  
Personalita-  
tibus com-  
munia.

Alia demum sunt prædicata, quæ tam proprietatibus personalibus, quàm Essentiæ sunt communia, qualia maximè sunt prædicata transcendentia, & de his præfens procedit quæstio.

**IV.**  
Sintne tres  
Personæ di-  
vinae, tres  
Res.

Primò itaque inquirimus, an tres divinæ Personæ dici possint tres Res. Ratio dubitandi defumitur ex Concilio Lateran. quod cap. *Damnatus*, ait tres Personas esse *unam summam rem*; & idem docet S. Augustinus lib. 1. de Doctr. Christian. cap. quinto.

**V.**  
Tres Personæ  
divinae dici  
possunt tres  
Res.

Dicendum tamen in Deo esse tres Res. Hæc est expressa sententia S. Thomæ hic, q. 39. art. 3. ad 3. Hoc nomen Res, inquit, est de transcendentibus: Unde secundum quòd pertinet ad relationem, pluraliter prædicatur in divinis: hæc ille. Tenet etiam Suarez lib. 3. de Trin. cap. 6. Vasquez 1. p. d. 122. cap. 7. Granado hic tract. 5. disp. 1. sect. 2. num. 5. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 3. dub. 4. num. 9. & alii communiter.

**VI.**  
Docent Pa-  
tres Perso-  
nas divinas  
esse tres res.

Hæc etiam sententia traditur à Sanctis Patribus: Sanctus enim Augustinus à S. Thoma citatus, 1. de doctrinâ Christi, cap. 5. ait, *Tres Personas divinas esse res, quibus fruendum nobis est*. S. etiam Anselmus lib. de Incarnatione Verbi, cap. 3. *Nihil prohibet, inquit, duas Personas, Patrem & Filium dicere duas res, si tamen intelligatur, cujusmodi sint res*: quoad proprietates nimirum, non quoad naturam. Quo etiam modo intelligendum est Concil. Lateranen- se, & S. Augustinus supra num. 1. citatus. Rationem verò subdit S. Anselmus: *Solemus enim, inquit, dicere rem, quicquid aliquo modo dicimus esse aliquid: qui autem de Deo Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum dicit, aliquid dicit*.

**VII.**  
Satis est  
dicere Per-

Rationem reddit S. Thomas in 1. dist. 23. q. unicâ, art. 4. corp. quia Res idem sonat ac quid ra-

tum & firmum: Personæ autem divinæ secundum ultimas sui rationes quid ratum sunt & firmum: ergo. Adde hanc vocem Res, non quidditatem, seu Essentiam significare, sed realitatem. Unde Suarez citatus, num. 3. ait realitatem multiplicari in divinis Personis. Vasquez item disp. illa 122. cap. 7. num. 31. asserit in Deo esse tres realitates: & eodem modo loquitur Granado, loco supra citato: ut verò Theologorum regula servetur, qui in hac materiâ cautè loquendum monent, satius est Personas divinas, non tres res aut realitates dicere absolute, sed tres Res, vel realitates relativas, & eas appellat Bellarminus libro 2. de Christo, cap. 16. & alii. Quo tamen non obstante, sunt una res, & realitas absoluta.

Quoad prædicatum *Entis*, communis hodie est Theologorum sententia, eam in Deo pro multiplicatione Personarum multiplicari, cum sit prædicatum transcendens, non minùs quàm Res: ita Suarez, Vasquez, Tannerus, Granado, & alii supra citati, qui proinde dicunt, in Deo non minùs esse tria entia relativa, quàm tres res relativas. Quando ergo S. Thomas in 1. dist. 25. art. 4. negat in Deo esse tria entia, capit *Ens* pro esse simpliciter & absolute, & prout soli competit Essentiæ: si enim latius sumatur, pro eo scilicet, quod habet positivam rationem existendi, & distinguitur à non ente, sic tres Personæ, cum habeant triplex esse relativum, realiter distinctum, erunt tria entia.

Idem, ob rationem transcendentia, existimo de aliis duobus prædicatis, *unitate* & *veritate*, multiplicari scilicet in Personis, sicque etiam omnes tres Personæ sint unus Deus, quia habent eandem Naturam, seu Essentiam, cum tamen singulæ Personæ sint una Persona, quæque suam habeat unitatem necesse est, sicque in Deo erunt tres *unitates relative*, & consequenter tres *relative veritates* transcendentales, iis respondentibus: quamvis veritas simpliciter, seu absoluta, sit tantum veritas Essentiæ, quo sensu loquuntur Patres, dum in divinis unam solummodo asserunt esse veritatem.

Quæres, quid dicendum sit de existentia, utrùm scilicet in Deo multiplicetur. Cajetanus, Capreolus, Vasquez 1. p. disp. 126. cap. 2. Granado hic, tract. 5. Disp. 1. sect. 3. num. 21. & alii, negant dari in Deo tres existentias, etiam relativas. Contrarium tamen videtur probabilius: ita Suarez hic, lib. 3. cap. 5. & alii: quamvis enim divinitas, seu Essentia existat per existentiam absolutam, juxta illud Exodi 3. v. 14. *Ego sum qui sum, & Qui est, misit me ad vos*, tres nihilominus sunt existentia relative, trium personalitatum propria: existentia quippe nihil aliud est, quàm actualitas entis: cum ergo, ut jam ostensum est, sint in Deo tria entia relativa, quæque secundum ultimam sui rationem, & ut distincta ab Essentiâ sint quid actuale, tres etiam dabuntur existentia relative, iis correspondentes.

Circa vocem Essentiæ, communis jam usus obtinuit, ut significet sola prædicata absoluta, unde non

*Sons divin-  
nas essentia  
res relati-  
vas.*

*Sunt in Deo  
tres realita-  
tes.*

*VIII.  
Sunt in Deo  
tria entia  
relativa.*

*Quo sensu  
negat S. Tho-  
mas esse in  
Deo tria  
Entia.*

*IX.  
Sunt etiam  
in Deo tres  
unitates, &  
veritates re-  
lativa.*

*Quæque Per-  
sona suam  
habet exis-  
tentiam.*

*X.  
In Deo sunt  
tres existentia  
relativa, &  
una ab-  
soluta.*

*Singulæ Per-  
sonæ sunt  
sua existentia  
relativa, &  
sua res relati-  
va.*

*XI.  
Non possunt  
in Deo esse  
tres existentia  
absoluta.*

eadem tres Eff-  
sentia, etiam  
relativa.

non possunt in Deo concedi tres Essentia, etiam  
relativa, non magis quam tres Natura 3 quamvis  
gravissimos auctores, ipsumque etiam S. Thomam  
in 1. dist. 33. q. 1. art. 1. ad 1. hoc modo loquentem  
videam: hic tamen q. 39. art. 5. videtur mutasse  
sententiam.

XII.  
Quo sensu  
Filius sit Ef-  
sentia de Ef-  
sentia.

Quando ergo S. Augustinus, quem affert San-  
ctus Thomas proxime citatus ait *Filium Dei esse Sa-  
pientiam de Sapia, & essentiam de essentia* ( quo  
etiam modo loquitur Concilium Tolet. 15. ) affe-  
rit S. Thomas has locutiones non esse extenden-  
das, sed exponendas: sensus ergo, inquit, est:  
*Filius, qui est essentia & sapientia, est de Patre, qui est  
essentia & sapientia*, quod non magis arguit in Deo  
esse plures essentias, quam cum dicitur, *Filius est  
Deus de Deo*, arguit esse plures Deos.

XIII.  
Quod pertinet ad terminum substantia, multi ex  
Patribus negant in Deo tres substantias; multi, ut  
S. Hilarius, S. Anselmus, & alii concedunt. Addi  
tamen debet particula limitans, ne videatur intel-  
ligi de substantia absoluta.

SECTIO SECUNDA.

De multiplicatione predicatorum ne-  
gativorum, increati, immensi, &c.

I.  
Certum est  
hac predica-  
tamultiplica-  
ri adjecti-  
vi.

QUESTIO est, utrum hac predicata multi-  
plicentur, substantivè sumpta, seu utrum sint  
tres aternitates, immensitates &c. adjectivè enim  
multiplicari certum est, cum sint tres habentes  
aternitatem, immensitatem &c. & in hac acceptio-  
ne sunt tres aterni, immensi &c. sicut hoc sensu  
sunt etiam tres divini, seu tres habentes divini-  
tatem.

II.  
Quo sensu  
S. Athana-  
sius negat in  
Trinitate  
tres aternos,  
immensos,  
&c.

Difficultas autem oritur ex symbolo S. Athana-  
sii, ubi negatur esse in Deo tres increatos, tres  
aternos, immensos &c. sed ait dici debere in Deo  
unum tantum esse increatum, unum immensum  
&c. Nimirum substantivè. Verum hoc S. Athana-  
nasii dictum non obstat, quo minus in Deo den-  
tur tres aternitates, infinitates &c. relativa, & eo-  
dem modo tres increati, immensi, aterni &c. licet  
absolutè non sit hoc modo loquendum, cum in-  
creatum (idem est de aliis) absolutè & simpliciter  
stet pro predicato Essentia, de quo solo loquitur  
illic S. Athanasius contra Arianos Essentiam in  
Patre diversam statuentes ab Essentiâ Filii, & con-  
sequenter diversos in Trinitate statuentes increa-  
tos, aternos, immensos &c. non relativè sed ab-  
solutè.

Negat San-  
ctus Atha-  
nasius tres  
increatos,  
&c. absolu-  
tè.

III.  
Sunt in Tri-  
nitate tres  
increati re-  
lativè.

Mihi ergo probabilius videtur cum P. Arriaga  
hic, Disp. 49. sect. 4. dici posse dari in Deo tria  
increata relativè. Ratio est eadem quâ Disp. præ-  
cedente sect. 2. probavi tres Relationes ut. mente  
præcisâ ab Essentiâ esse tres perfectiones. Eodem  
ergo modo hic argumentor: Filiatio (idem est de  
aliis Relationibus) ut distincta à Paternitate &  
Essentiâ, est increata: ergo non est increata per  
illam formam vel formalitatem, qua Paternitas, aut  
Essentia est increata, cum, ut dixi, concepta sine  
illis sit increata: ergo hanc denominationem acci-  
pit à formâ, vel quasi formâ sibi propriâ. Idem ar-  
gumentum fit de Paternitate respectu Filiationis,  
& de Spiratione passivâ respectu utriusque: ergo  
sunt in divinis tria increata.

Filiatio, ut  
concepta præ-  
cisâ, est in-  
creata.

IV.  
Sunt in Deo  
tres aterni.

Eadem ratione admitti in Trinitate possunt tres  
aternitates & immensitates relativæ, sicque etiam

relativè tres aterni & immensi. Ratio est, cum  
enim, ut Disp. præcedente, sect. 2. num. 11. dixi,  
Relationes divinx sint essentialiter determinatæ ad  
omne tempus & locum, & consequenter sint suæ  
ubicaciones & durationes, ubicatio autem ad om-  
nem locum possibilem determinatæ, sit immensitas,  
& duratio determinatæ ad omne tempus, sit simili-  
ter aternitas, erunt tres aternitates & immensita-  
tes, tribus Personis respondentes, cum quæque  
Persona sit per se ad omne tempus & locum deter-  
minatæ. Unde miror P. Suarez concedere in Deo  
tres durationes relativæ, & negare tres relativæ  
aternitates, cum duratio ad omne tempus essen-  
tialiter determinatæ, sit aternitas.

Sunt & im-  
mensitates  
relativæ.

Singula Per-  
sona divi-  
na sunt sua im-  
mensitas &  
aternitas.

Tres in Deo infinitates relativæ admittit Pater  
Suarez, Arriaga & alii, cum singulæ relationes sint  
infinitè perfectæ, ut dixi Disp. præcedente, sect.  
primâ, num. 6. infinitè inquam perfectæ in suo  
genere, infinitas enim simpliciter soli competit  
Essentiâ. Hæ tamen Relationes infinitè perfectæ,  
non sunt perfectiones simpliciter simplices, ut ibi-  
dem ostendi num. septimo, & octavo.

V.  
Sunt etiam  
tres infini-  
tas relativæ.

Quoad immutabilitatem, si sermo sit de immu-  
tabilitate quoad locum, aut tempus, jam diximus  
multiplicari, hoc enim modo sumpta immutabili-  
tas aliud nihil est, quam immensitas & aternitas,  
de quibus dictum est numero præcedente. Immu-  
tabilitas verò in intelligendo & volendo videtur  
multiplicari non posse, sicut nec multiplicantur  
intellectus & voluntas, ad quæ sequitur. P. Arri-  
aga tamen citatus, num. 41. ait si per hanc immu-  
tabilitatem intelligatur incapacitas habendi novos  
actus intellectus & amoris in tempore, quem-  
admodum simile predicatum convenit rebus non  
intellectivis, dici posse hoc predicatum in divinis  
multiplicari. Tandem si per immutabilitatem quis  
intelligat repugnantiam ad formas, vel substantia-  
les vel accidentales, recipiendas, sic videtur mihi  
hoc predicatum multiplicari, cum unaquæque Re-  
latio, ut distincta ab Essentiâ, habeat hanc repu-  
gnantiam.

VI.  
Sintne in  
Deo tres im-  
mutabilita-  
tes.

Tres diver-  
sa immuta-  
bilitatis ac-  
ceptiones.

Circa tres alias Dei perfectiones, *Simplicitatem*,  
*Incomprehensibilitatem*, & *Ineffabilitatem*, existimo  
multiplicari: nec enim minus simplices ex se sunt  
singulæ Relationes, quam Essentia. Singulæ etiam  
Relationes secundum se sunt incomprehensibiles,  
ad cuiusque enim rei comprehensionem perfectam,  
comprehendi debent omnes illius termini, terminus  
autem Relationum est Essentia, quam omnes  
fatentur comprehendi non posse. Idem est de in-  
effabilitate juxta supra dicta de ineffabilitate Dei,  
Disp. 21. sect. 1. num. decimo.

VII.  
An in Deo  
multiplica-  
tur simplici-  
tas, incom-  
prehensibili-  
tas, & ineffa-  
bilitas.

Libet hic dictum quoddam D. Dionysii de Di-  
vinis Nominibus, cap. 1. part. 1. post medium, ap-  
ponere, quod quamvis metaphoricum sit, Trini-  
tatem tamen, divinarumque Personarum multipli-  
cationem non incite explicat. *Quod primordialis*,  
inquit, *& fontana Deitas sit Pater, Filius verò, &  
Spiritus Sanctus fecunda Deitatis (si fas est dicere)  
germina plantata Divinitus, & veluti flores, ac super-  
substantialia lumina à Scripturis Sanctis accepimus.*  
A Sancto etiam Gregorio Nazianzeno Filius &  
Spiritus Sanctus appellantur *geminus radius Patris*:  
sicut enim lumen à luminoso, & radius à sole, ita  
Filius & Spiritus Sanctus à Patre procedunt. Pro-  
priè tamen loquendo unum tantum in Deo est lu-  
men, una lux, ut S. Augustinus, S. Thomas, & alii  
passim affirmant.

VIII.  
Metaphorica  
D. Dionysii  
circa Trini-  
tatem locu-  
tio.

Filius & Spi-  
ritus Sanctus  
sunt gemi-  
nus radius  
Patris.

